

oversten en honderden priesters. Daaromheen duizenden lagere beambten; en om hèn heen: honderdduizenden handelaars, ambachtslieden, landbouwers. Met hun stille, bevallige vrouwen, hun vele naakte, dikgebuikte kindertjes.... Waardig gingen ze hier rond, hun bruin-blauwe nauwsluitende sarongs om de los-bewegende lendenen, het korte lijfje om den romp, de krissen schuins in de inwaartsche ronding van de smalle, alleen van boven recht-brede ruggen. De zaal waar de koning ontving, lag hooger dan de ontvangzalen van de opperpriesters, maar de opperpriesters woonden weer hooger; want naar buiten, nietwaar, moet de wereldsche heerscher de meerdere schijnen, maar in de innigheid van ons hart en ons huis wordt de geest als het wezenlijke gekend en erkend. Die wereldsche heerschers heerschten over den ganschen eilandengroep die „ons Indië” geworden is. Juist zooals de Hollanders later deden, spaarden zij den godsdienst van hun „koloniën”, mits maar de specerijen geleverd werden en de schattingen betaald; gelijk wij doen, lieten ze den inlandschen vorstjes een deel van hun macht, mits de „koning van Java” maar als suzerein werd gehuldigd. Madjapahit heette hun machtige stad, het „onvergankelijk Madjapahit”, naar zij het noemden, en „Hajam Woeroek”, d.i. „de Jonge Haan”, was van den grootsten onder die koningen de geduchte en nu nog voortlevende naam. Dertienhonderd en zestig schreven onze eigen voorouders in Europa, toen Hajam Woeroek regeerde in het Oosten van Java en in bijna alle andere streken van het Eilanden-Indië. Wij waren nog geen Nederlanders. Wij waren Zeeuwen, Hollanders, Stichtenaren, kleine kooplui, boeren, visschers, vechters, pastoors, in dikke kleeren, op klompen, met rosse stoppelbaarden. Vloekend en steunend, hulp vragend aan God en de Heilige Maagd, streden wij tegen elkander, tegen het altijd dreigende grauwe water en tegen onze eigen ruwheid, en zonder het te weten leerden wij in dien driedubbelen strijd de kunst en de kunde der Blanken: de wereld aan zich te onderwerpen. Wij wisten niet eens waar de streken lagen die een paar geslachten later ons aandeel in den wereldbuit zouden worden, wij hadden er nooit van gehoord. En Hajam Woeroek wist van óns niet. Zijn slanke, bruine, baardlooze strijders met hun blauwzwarten haardos kenden geen andere bedreiging dan die van de vorstjes op Midden-Java, hoogstens op Soematra of in Malakka. Zij wisten van geen Gothische kerken, geen H. Drieëenheid, geen Charlemagne, geen Byzantium en geen keizerlijk of pauselijk Rome; zij wisten zelfs niet dat hun vroege voorouders misschien wel uit landen waren gekomen, niet ver verwijderd van het Parthenon en de Pyramiden, en vervolgens van Achter-Indië over de eilanden waren uitgezwermd; dat sommige, door hen zelf nog gebruikte kunstvormen mogelijk van Griekschen of Egyptischen oorsprong waren. Zij streden voor het onvergankelijk Madjapahit, en honderdvijftig jaar later was het vergaan... Islamietische vijanden, zeggen de eenen, hadden